

ATATÜRK VE DEVRİMLERİ TARİHİ BİBLİYOGRAFYASI,
Bibliography of the History of Atatürk and his Reforms. İlaveli 2. bası.
İstanbul 1968 Millî Eğitim Bakanlığı yayını. XV + 704 S. 40 Lira.
“Atatürk Serisi No. 2”.

Atatürk'ün kişiliğini, savaşlarını ve devrimini, yarattığı yeni Türkiye'yi inceleyen kitapların yanında, bir Atatürk yazını da gelişmektedir. Özellikle çocuk ve okul yayınları sayıca azımsanmayacak bir nicelik göstermektedir.

1941'de Prof. Dr. Herbert Melzig'in *Atatürk Bibliyografyası* (1944'te : *Yeni Türkiye'nin Siyasî Bibliyografyası*) denemesi ile başlayan araştırma; Muharrem D. Mercanlülil'in 1953'te, bir sergi kataloğu niteliğindeki *Atatürk ve Devrim Kitapları Katalođu*; 1956'da Orhan Durusoy'la Muzaffer Gökman'ın, yine bir sergi dolayısıyla hazırladıkları *Atatürk ve Devrimleri Bibliyografyası*; 1960'ta İsmail Arar'ın : *İsmail Arar Kütüphanesi Katalođu : 1. Atatürk, Kurtuluş Savaşı, Devrimler ve Cumhuriyet Türkiyesi ile İlgili Kitaplar* adlı yayınlarla devam etti. Sonunda, Muzaffer Gökman, bu büyük işe sahip çıkarak, Atatürk'ün ölümünün 25. yıldönümü olan 1963'te, Millî Eğitim Bakanlığı yayını olarak, elimizdeki kitabın ilk basımını ortaya koydu. İlk basımda, kitapta geçen bibliyografik künye sayısı 2157 idi. İkinci basımda bu sayı 3924'tür; bir yandan, beş yıl içinde çıkan kitaplar, bir yandan da ilk basıma girmemiş eski yayınlar saptanmıştır.

M. Gökman'ın bibliyografyası bir seçme yapıtlar bibliyografyası değildir. Bütün dünyada Atatürk ve devrimi ile ilgili bütün yayınları, bu arada gravür ve resimleri, Atatürk'ün resmini taşıyan para ve pulları da içeren kitap, konulara göre bir sınıflandırma düzenindedir, sonuna gerekli dizinler eklenmiştir.

M. Gökman, her konudan önce, bu konuyu açıklayıcı nitelikte kronoloji çizelgeleri koymuştur : Doğumundan 16 Mayıs 1919 tarihine kadar Atatürk kronolojisi; Birinci Dünya Savaşından 19 Mayıs 1919'a kadar Osmanlı tarihi kronolojisi; 19 Mayıs 1919-29 Ekim 1923 Millî Mücadele tarihi kronolojisi; 29 Ekim 1923 sonrası Türkiye Cumhuriyeti kronolojisi..

Yayınlar ise, şu başlıklar altında tanıtılmıştır:

Atatürk'ün askerliğe dair eserleri,; Atatürk'ün söylev, vecize, sohbet ve anları; Atatürk'e dair yazılmış eserler; Atatürk'e dair yazılmış şiirler; Atatürk albüm, gravür ve resimleri; Birinci Dünya Savaşı ve Birinci Dünya Savaşında Atatürk; Mondros Antlaşması; Atatürk Samsun'da; Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulurken; İnönü savaşları; Türk İstiklâl Marşı; Sakarya Meydan Savaşı; Başkomutanlık Meydan Savaşı; Millî Savaşı bütünüyle kaplayan eserler; Mahallî tarih, mahallî mücadele, mahallî savaşlar; Anayasamızla ilgili eserler; Kuruluş, kurtuluş, kurtuluşa götüren müzakere, mütareke, antlaşmalar ve Cumhuriyet Türkiyesinin dış politikasıyla ilgili eserler; Saltanat ve hilâfet: Cumhuriyet; Onuncu Cumhuriyet yılı; Onbeşinci Cumhuriyet yılı; Devrimler; Partiler ve dernekler; Atatürk ve kültür konuları; Hâtıralar; Vatanî şiirler ve destanlar; Vatanî yazılar; Vatanî hikâye ve romanlar;

Vatanî piyesler, monologlar, okul temsilieri ve senaryolar; 10 Kasım ve 10 Kasımlar; Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili biyografyalar; Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili bibliyografya ve kitap eleştirmeleri; Evrakı nakdiye ve banknotlarda Atatürk; Millî Mücadele, Atatürk ve devrim pulları. Kitap adları dizini; yazar, çeviren, derleyen, hazırlayan dizini.

Görülüyor ki, şimdiye değin yapıldığı gibi, yazar, sadece Atatürk-Kurtuluş Savaşı- Devrim çerçevesinde kalmamış, yeni Türkiye'yi bütünü ile tanıtan kitap ve yazılara (çünkü, ayırbaşımalar da kitaba alınmıştır) yer vermiştir. Bu, büyük çaba isteyen bir iştir. Nitekim, kimi kitaplarda Atatürk'le ilgili sayfaları, bibliyografya sayfalarını ayrıca işaret etmek de gerekmiştir. Özel sayıları, gazete eklerini, tek yapraklı destan ve bildirileri de unutmayan yazar, dört bin sayısına yaklaşmıştır.

Kimi kitapların karmaşık konuları dolayısıyla yüzde yüz kesin bir sınıflandırma yapmak olanaksızdır (bu, yalnız Gökman'ın bibliyografyasına, bibliyografyalara değil, kütüphane kataloglarına da yaygın bir yargıdır); bu bakımdan, okuyucunun da kendine göre bir çaba harcaması gerekecektir. Yazarın, ileriki basımlarda çocuk yayınlarını ayırmak gerekmesini duyacağını sanıyoruz. Bu türde yayınların çoğalması bu ayrımı gerektirecektir.

M. Gökman'ın her beş yılda bir yeni bir basım hazırlayacağı, ya da ekler yayınlayacağı anlaşılıyor. Çünkü yukarıda da söylediğimiz gibi, yazar bu işe sahip çıkmıştır. Yapıtını sürdürecektir, geliştirecek, önceki basımlarla yeni basım arasında görüldüğü üzere, düzeltmeler yapacaktır. *

S. N. ÖZERDİM

---

* Burada yeni bir yayının adını duyuruyoruz :

Metin Tamkoç : *A Bibliography on the Foreign Relations of the Republic of Turkey 1919-1967 and Brief Biographies of Turkish Statesmen*. Ankara 1968 Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari İlimler Fakültesi. XVIII + 248 S. 25 lira.